

WYSTAWY CZASOWE W MUZEUM PAPIERNICTWA W 2021 ROKU

Maciej Jabłoński. W papierach 20 lat

Kurator wystawy: mgr Beata Dębowska

Okres prezentacji: 19 stycznia 2021 – 12 września 2021

Wernisaż wystawy odbył się 19 stycznia i był udostępniony online na Facebooku Muzeum Papiernictwa. Podczas uroczystości artysta wykonał pokaz tworzenia papierowej twarzy-maski. W roli modelki wystąpiła kuratorka wystawy Beata Dębowska.

Na ekspozycji oprócz twarzy-masek prezentowane były m.in. instalacje oraz pełnoplastyczne rzeźby, które dokumentują artystyczną drogę Macieja Jabłońskiego. Jego poszukiwania koncentrują się przede wszystkim wokół tematyki istnienia człowieka. Wczesne prace to ewidentna fascynacja naturą, łączenie materiałów, rekonstruowanie nietrwalej przyrody i próby jej ocalenia. Artysta zbiera rzeczywistość kaleką, np. polne, „uszkodzone” kamienie, łąta je za pomocą papieru czerpanego i nadaje im nowe życie, tworząc np. „książki przyrody”.

Maski to próba ustawienia siebie w roli obserwatora rzeczywistości, ludzi, ale przede wszystkim siebie samego. To próba zrozumienia swojego miejsca w otaczającym świecie. To komunikacja wstępną.

Krok dalej idą asamblaże, do których artysta wykorzystuje stare przedmioty – zniszczone deski lub zardzewiałe detale. Nadaje im nowe kształty, wyposażając w nowe sensory. We wszystkich obiektach jak refreny pojawiają się maski, pokazane w konkretnych sytuacjach, za każdym razem w znanych artyście kontekstach (cykl „Obserwatorzy”).

Kolejny etap to osobiste książki i maski ograniczane drewnianymi skrzynkami. Maski powracają także w drugiej dekadzie twórczości artysty. Papier nadal jest materiałem jedynym lub co najmniej dominującym (instalacja „Co pozostanie”).

Prace z ostatnich lat to ucieczka od form antropomorficznych w kierunku abstrakcji. To próba nadawania form zjawiskom ulotnym i pojęciom, relacjom i stanom emocjonalnym, ujęcia ich w definicje (seria „Rozpad czy rozwój?”).

Słowem-klamrą spinającą dwie dekady twórczości Macieja Jabłońskiego może być słowo *vanitas* (łac. marność). Nad niektórymi pracami artysty natomiast unosi się duch Władysława Hasióra.

dr Maciej Jabłoński – ur. w 1974 roku. Ukończył studia na Wydziale Edukacji Wizualnej ASP w Łodzi oraz na Wydziale Grafiki i Malarstwa ASP w Łodzi. W 2007 roku

obronił pracę doktorską pt. „Twarze i maski. Cykl grafik penetrujący zagadnienia tożsamości” w Instytucie Sztuki na Wydziale Artystycznym Uniwersytetu Śląskiego w Cieszynie. Obecnie pracuje na Politechnice Łódzkiej na kierunku wzornictwo. Prowadzi zajęcia z rzeźby, projektowania graficznego, projektowania opakowań i form przestrzennych.

Papier przenikający żelazo. Zimna wojna 1947-1991

Kurator wystawy: mgr Marcin Wyszyński

Okres prezentacji: 3 lipca 2021 – 14 października 2021

„Od Szczecina nad Bałtykiem do Triestu nad Adriatykiem zapadła żelazna kurtyna...”. Przed 30 laty zakończyła się zimna wojna – trwający 44 lata stan napięcia między blokiem wschodnim a państwami demokratycznymi. Z tej okazji 3 lipca w sali wystaw czasowych otworzyliśmy nową ekspozycję.

Jak wyglądało życie po obu stronach żelaznej kurtyny? Na wystawie zaprezentowano eksponaty, informacje i ilustracje, które starszym pomogły przypomnieć sobie dawne czasy, a młodszym przybliżyły nieznane im realia. Rywalizacja obu bloków miała charakter zarówno militarny, jak i gospodarczy, dlatego obie te sfery przenikały się w nowej ekspozycji. Pokazane zostało umundurowanie żołnierzy Sił Zbrojnych PRL, Nationale Volksarmee z NRD oraz Czechosłowackiej Armii Ludowej. Blok zachodni reprezentowały umundurowania żołnierzy Bundeswehry z RFN, Armii Brytyjskiej i Królewskiej Armii Holenderskiej.

Przekraczanie granic w okresie zimnej wojny wiązało się z poważnymi trudnościami. Na wystawie przedstawiono więc dokumenty identyfikacyjne, które były niezbędne przy zagranicznym wyjeździe – przede wszystkim paszporty państw zaangażowanych w konflikt. Nawiązano również do turystyki, która rozwijała się po obu stronach, choć oczywiście w różnym zakresie. Zaprezentowano także postaci ratowników górskich z polskiego GOPR-u oraz niemieckiego Bergwachtu. Materiałami porównawczymi były też przewodniki, mapy oraz przedmioty użytkowe w oryginalnych opakowaniach. Otwarcu wystawy (3-4 lipca) towarzyszył pokaz oryginalnych pojazdów z okresu zimnej wojny, zaparkowanych na muzealnym dziedzińcu.

Współorganizatorem ekspozycji była Fundacja Techniki Militarnej i Górskiej „Szarotka” oraz Fundacja Dwa Takty.

W klimatach Schulza – wystawa w naszej galerii sztuki papieru

Kurator wystawy: mgr Dagmara Kacperowska

Okres prezentacji: 18 września 2021 – 31 grudnia 2021

„W klimatach Schulza. Obrazy i słowa” to nowa, wielowymiarowa i intrygująca wystawa czasowa, którą można było podziwiać w muzeum od 18 września 2021 roku. Ekspozycja nie prezentowała żadnej z prac Brunona Schulza, natomiast te, które były jego twórczością zainspirowane. Pokazane więc zostały m.in. grafiki uczestników warsztatów Dana Krygera, działającego w Centrum Edukacji Artystycznej Meyerhoff – oddziale Muzeum Sztuki w Tel Awiwie, oraz prace artystów współpracujących z Dawidem Hadarem, pracownikiem tegoż muzeum i inspiratorem wystawy. Wiele z prezentowanych dzieł zostało wykonanych rzadko stosowaną techniką cliché-verre, będącą połączeniem grafiki i fotografii, zaprezentowaną na wystawie przez fotografie inscenizacyjne artysty Mariusza Kubiela. Sztukom plastycznym towarzyszyła twórczość kłodzkiej poetki Dagmary Kacperowskiej, której teksty wpisały się w charakter ekspozycji.

Tysiące, miliony, miliardy. Skarb z Lutomerza w Muzeum Papiernictwa

Kuratorzy wystawy: mgr Karolina Dyjas, mgr Marcin Wyszyński

Okres prezentacji: 3 lipca 2021 – 15 stycznia 2022

Jesienią 2018 roku podczas prac remontowych wieży i dachu kościoła pw. Matki Boskiej Częstochowskiej w Lutomerzu k. Ząbkowic Śląskich odkryta została „kapsuła czasu”, pamiętająca moment wcześniejszego remontu świątyni w okresie międzywojennym. W metalowej tulei znajdowała się intrygującą zawartość – spisane niemal sto lat temu dokumenty oraz banknoty i monety, które okazały się być niemieckimi pieniędzmi inflacyjnymi.

Choć w chwili zamykania tej kapsuły wartość wyjątkowego skarbu z Lutomerza sięgała zaledwie kilkudziesięciu fenigów, dziś ma on znaczenie historyczne. Jest symbolem ogromnej inflacji, która w latach 20. XX wieku dotknęła wiele krajów, doprowadzając ich obywateli do skrajnego ubóstwa. Mieszkańcy Lutomerza włożyli do kapsuły czasu miliardy marek nie w dowód hojności, lecz jako symbol trudnych czasów, z jakimi musieli się mierzyć.

Nierozcięte arkusze 21 banknotów o nominale 10 tys. i 24 banknotów po 50 tys. marek z początku i końca 1922 roku budzą niewątpliwie największą ciekawość. Pieniądz ten tak szybko tracił wówczas na wartości, że wydrukowanych banknotów nie opłacało się już nawet rozcinać, gdyż nie były nic warte...

Celem wystawy „Tysiące, miliony, miliardy” było wyjaśnienie odbiorcy, czym jest inflacja lub hiperinflacja – zjawisko ekonomiczne o niezwyklej sile rażenia, które przez długi czas odbija się na gospodarce, a co za tym idzie, na codziennym życiu zwykłych ludzi. Przebieg inflacji jest na ogół podobny, lecz przyczyny mogą się diametralnie różnić. Pokazaliśmy to na wystawie na przykładzie przebiegu inflacji w różnych państwach, m.in. na Węgrzech, w Niemczech i w Zimbabwie.

Informacje prezentowaliśmy w formie plansz ekspozycyjnych, zaś przebieg inflacji obrazowały oryginalne banknoty. Część z nich pochodziła z obszernych zbiorów numizmatycznych naszego Muzeum oraz z prywatnych zbiorów znanego na Dolnym Śląsku kolekcjonera – Macieja Borowskiego. Z racji tego, że czterech węgierskich banknotów o niewyobrażalnie dużych nominałach nie udało się w Polsce znaleźć, dzięki uprzejmości Węgierskiego Muzeum Narodowego w Budapeszcie (Magyar Nemzeti Múzeum) prezentowaliśmy ich wysokiej jakości kopie.

Projekt został zrealizowany przy wsparciu Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych S.A. oraz we współpracy z Narodowym Bankiem Polskim w ramach programu edukacji ekonomicznej, w związku z którym w Muzeum zrealizowany został konkurs pt. „Zaprojektuj swoją walutę”. Kolorowe i bajkowe projekty banknotów zostały stworzone dzięki wyobraźni i talentowi uczniów z Dusznik-Zdroju i Szczytnej.

Muzealna komisja artystyczna po burzliwych naradach postanowiła spośród 120 autorów prac wyłonić następujących zwycięzców:

1. Maja Olecha, klasa 5b, MZS Duszniki-Zdrój
2. Paulina Śmichura, klasa 8b, MZS Duszniki-Zdrój
3. Olga Kubabska, klasa 8c, SP w Szczytnej

Wyróżnienia otrzymali:

1. Maja Marcinów, klasa 4a, MZS Duszniki-Zdrój
2. Jagna Ossowska, klasa 5a, MZS Duszniki-Zdrój
3. Kinga Klimczak, klasa 5b, MZS Duszniki-Zdrój
4. Patryk Gutowski, klasa 7a, SP w Szczytnej
5. Lidia Piziur, klasa 7b, SP w Szczytnej
6. Kinga Grad, klasa 7c, SP w Szczytnej
7. Nikola Marmur, klasa 8b, MZS Duszniki-Zdrój
8. Maja Kijanka, klasa 8c, SP w Szczytnej

Banknoty opozycji antykomunistycznej w Polsce z lat 80. XX wieku

Kurator wystawy: Przemysław Ziemba – prezes Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego, współpraca ze strony Muzeum: dr hab. Maciej Szymczyk, mgr Marcin Wszyński

Okres prezentacji: 13 grudnia 2021 – 15 stycznia 2022

Z okazji 40 rocznicy wprowadzenia w Polsce stanu wojennego 13 grudnia otwarta została wystawa, która prezentuje tzw. cegiełki, drukowane przez podziemną Solidarność i inne nielegalne wówczas organizacje opozycyjne. Dla zwiedzających wystawa dostępna była od 14 grudnia do połowy stycznia 2022 roku.

Dystrybucja „cegiełek” była jednym z elementów antykomunistycznej propagandy, a także sposobem pozyskiwania funduszy na działalność podziemnych formacji opozycyjnych. Były one tworzone na wzór ówczesnych polskich banknotów obiegowych lub amerykańskich dolarów, a wizerunki znanych Polaków były na nich zastępowane karykaturami rządzących.

Pieniądze ze sprzedaży „banknotów” przeznaczano na pomoc dla więzionych opozycjonistów oraz ich rodzin, jak również na bieżącą działalność wydawniczą, lecz przede wszystkim stanowiły one wyraz sprzeciwu wobec panującej w naszym kraju rzeczywistości.

Inną formą walki podziemnej opozycji z komunistycznymi władzami było wykonywanie nadruków propagandowych na obiegowych banknotach.

Cegiełek wyprodukowanych w całej Polsce powstało ok. 70 typów, jednak niektóre pojawiły się w kilku odmianach. Te najciekawsze po 40 latach prezentowane są w Muzeum Papiernictwa dzięki uprzejmości Przemysława Ziembę – prezesa Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego. Banknoty te, będące symbolem walki o niepodległą Polskę, stanowią istotny element jego kolekcji.

Wystawa została realizowana we współpracy z Polskim Towarzystwem Numizmatycznym.

*Opracowano na podstawie materiałów Muzeum Papiernictwa
Fot. Krzysztof Jankowski*

Wyciąg ze statystyki 2021 roku (w nawiasach dane z 2020 roku)	
ogólna liczba zwiedzających	41 682 (33 720)
liczba uczestników lekcji muzealnych	6563 (2406)
liczba uczestników warsztatów dla indywidualnych turystów	5790 (5527)
liczba wystaw czasowych otwartych w siedzibie Muzeum Papiernictwa	5 (6)
liczba innych instytucji, w których prezentowano wystawy z Muzeum Papiernictwa	4 (4)
liczba obiektów, które powiększyły zbiory muzealne	445 (598)
liczba książek, które powiększyły księgozbiór	78 (49)
liczba arkuszy papieru czerpanego (A2, A3, A4)	36 689 (34 789)
liczba arkuszy papieru pamiątkowego (słoniowy, konopny, w kształcie serca)	4195 (5679)
liczba kopert	15 614 (14 655)
liczba obrazków w ramach	1005 (473)
liczba papierowych bombek	200 (100)
liczba informacji o Muzeum Papiernictwa w programach telewizyjnych i radiowych	ponad 209 (ponad 354)
liczba informacji o Muzeum Papiernictwa w prasie, katalogach i informatorach	ponad 75 (ponad 86)
liczba wydawnictw własnych	7 (5)

*oprac. Maciej Szymczyk
na podstawie dokumentów Muzeum Papiernictwa*

Wykaz pracowników Muzeum Papiernictwa zatrudnionych w 2021 roku

Lp.	Nazwisko i imię	Stanowisko pracy
1.	Bałchan Jan	kustosz, kierownik Działu Papiernictwa do 30.06.2021
2.	Borowiec-Greszta Marta	specjalista ds. organizacyjno-administracyjnych
3.	Ceglarek Jarosław	edukator muzealny/przewodnik muzealny od 1.09.2021
4.	Cybulska Justyna	referent ds. administracyjnych/sekretarka
5.	Daniel Agata	kierownik produkcji
6.	Dębowska Beata	kustosz
7.	Dyjas Karolina	kustosz od 1.03.2021
8.	Fabia Robert	czerpalnik-konserwator
9.	Hochhaus Danuta	sprzedawca, pracownik gospodarczy
10.	Jakubiec Małgorzata	główny specjalista ds. organizacyjno-administracyjnych – lider zespołu
11.	Janiszewski Janusz	główny księgowy
12.	Jankowski Krzysztof	specjalista ds. reklamy, organizacji i promocji
13.	Junik Magdalena	specjalista ds. organizacyjno-administracyjnych
14.	Kacperowska Dagmara	kustosz
15.	Kapica Józef	specjalista ds. maszyn i urządzeń papierniczych
16.	Kozłowska Joanna	edukator muzealny/przewodnik muzealny od 1.06 do 30.08.2021
17.	Kubiak Marta	edukator muzealny/przewodnik muzealny od 17.05.2021
18.	Lemejda Marcin	przewodnik muzealny
19.	Madera Iwona	adiunkt muzealny do 31.03.2021
20.	Mieczkowska Izabela	asystent muzealny 1.04.2021
21.	Nowicka Marta	kustosz do 31.03.2021
22.	Płachytko Edward	czerpalnik-konserwator

Wykaz pracowników Muzeum Papiernictwa zatrudnionych w 2021 roku

23.	Serdyńska Joanna	zastępca dyrektora Muzeum Papiernictwa
24.	Stojanowska Dorota	specjalista ds. finansów, planowania i administracji do 31.03.2021
25.	Sypek Beata	rzemieślnik obróbki papieru
26.	Szymczyk Maciej	dyrektor Muzeum Papiernictwa
27.	Tryniecka Dorota	pracownik gospodarczy
28.	Wasielewska Urszula	sprzedawca do 27.10.2021
29.	Wyszyński Marcin	kustosz od 1.03.2021
30.	Zielińska-Pytlowany Dorota	kustosz, kierownik Działu Edukacji Muzealnej
31.	Żukowska Beata	specjalista ds. finansów i kadr od 1.09.2021

oprac. Justyna Cybulska

Informacje dla Autorów

- Redakcja „Rocznika Muzeum Papiernictwa” przyjmuje wyłącznie teksty niepublikowane.
- Wszystkie teksty są recenzowane przez specjalistów. Po uzyskaniu pozytywnej recenzji Redakcja podejmuje ostateczną decyzję o przyjęciu tekstu do druku.
- Artykuły przeznaczone do „Rocznika” nie powinny przekraczać 20 stron maszynopisu znormalizowanego (1 arkusza wydawniczego), w uzasadnionych przypadkach 25 stron. Dalsze zwiększenie objętości tekstu przez Autora wymaga wcześniejszego uzgodnienia z Redakcją.
- Do artykułu należy dołączyć: streszczenie nieprzekraczające 2000 znaków oraz słowa kluczowe, które zostaną przetłumaczone na języki obce i umieszczone pod artykułem.
- Redakcja zastrzega sobie prawo skracania tekstów oraz wprowadzania zmian po uzgodnieniu z Autorem.
- Do artykułu, jeśli tematyka na to pozwala, należy dołączyć zdjęcia i/lub ilustracje w liczbie uzgodnionej z Redakcją.
- Jeżeli ilustracje chronione są prawami autorskimi, należy dostarczyć pisemną zgodę autora lub właściciela ilustracji na ich reprodukcję. Odpowiedzialność wynikającą z naruszenia praw autorskich i praw wydawniczych ponosi Autor.
- Składane do Redakcji recenzje nie powinny przekraczać 10 stron maszynopisu znormalizowanego (0,5 arkusza wydawniczego).
- Recenzje powinny dotyczyć (poza szczególnie uzasadnionymi przypadkami) publikacji wydanych nie dawniej niż w ciągu ostatnich dwóch lat; w opisie dzieła recenzowanego prosimy podawać ISBN i/lub ISSN.
- Autorzy proszeni są o podanie następujących danych personalnych: tytuł i stopień naukowy, miejsce pracy wraz z dokładnym adresem, adres do korespondencji, numer telefonu i adres poczty elektronicznej. Powyższe dane przeznaczone są jedynie do wiadomości i na potrzeby Redakcji.
- Po ukazaniu się publikacji Autorzy artykułów otrzymują bezpłatnie 2 egz. czasopisma.
- Autorzy recenzji i krótkich not otrzymują 1 egz. czasopisma (nie otrzymują nadbitek).
- Materiały do bieżącego tomu „Rocznika” należy nadsyłać do 15 lipca.
- Materiałów niezamówionych Redakcja nie zwraca.
- Jeżeli w pracy nad tekstem uczestniczyło kilku Autorów, Redakcja wymaga ujawnienia ich wkładu w powstanie publikacji, z podaniem afiliacji oraz kontrybucji, tj. informacji, kto jest autorem koncepcji, założeń, metod, protokołu

itp. wykorzystywanych przy przygotowaniu tekstu. Odpowiedzialność za całość opracowania ponosi osoba przekazująca materiał do publikacji.

- Redakcja informuje, że *ghostwriting*, *guest authorship*, czyli nieujawnianie nazwisk autorów, którzy wnieśli istotny wkład w powstanie publikacji albo w inny sposób przyczynili się do jej powstania (*ghostwriting*) lub przypisanie autorstwa osobie, która nie przyczyniła się do powstania publikacji (*guest authorship*), są niezgodne z prawem (**podstawa prawna:** art. 16 pkt 1 i 2 ustawy z 4.02.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, Dziennik Ustaw 1994 r., Nr 24, poz. 83), stanowią ponadto przejaw nierzetelności naukowej. Wszelkie wykryte przypadki takiego postępowania będą demaskowane, włącznie z powiadomieniem odpowiednich podmiotów (instytucje zatrudniające Autorów, towarzystwa naukowe, stowarzyszenia edytorów naukowych itp.).
- Jeżeli badania wykorzystywane w publikacji były przeprowadzane w ramach projektów badawczych albo pod auspicjami instytucji (ośrodków) naukowych lub naukowo-badawczych, Redakcja powinna uzyskać informację o źródłach finansowania publikacji, wkładzie instytucji, stowarzyszeń i innych podmiotów (tzw. *financial disclosure*).
- Redakcja będzie dokumentować wszelkie przejawy nierzetelności naukowej, zwłaszcza łamanie i naruszanie zasad etyki obowiązujących w nauce.

Wskazówki techniczne

- Teksty artykułów prosimy składać w programie Microsoft Word.
- Załączone tabele i wykresy powinny być opracowane w programie Microsoft Excel.
- Materiały ilustracyjne powinny być opisane, ponumerowane, a na marginesie wydruku należy zaznaczyć propozycję ich umieszczenia w tekście. Redakcja zastrzega sobie możliwość przesunięcia poszczególnych ilustracji i dostosowania ich lokalizacji w tekście artykułu do wymogów edytorskich i wydawniczych.
- Teksty należy składać w wersji elektronicznej (CD-ROM lub w formie pliku przesłanego pocztą e-mail na adres Redakcji). Ilustracje do tekstu należy dostarczyć w formie elektronicznej na płycie CD lub przesłać na adres e-mail w formacie .jpg, .bmp lub .tif w rozdzielczości 300 dpi.
- Prace redakcyjne i edytorskie oraz formatowanie i łamanie tekstu artykułu odbywają się na etapie wydawniczym. W związku z tym prosi się Autorów o nieformatowanie przekazywanego tekstu (wyjątek stanowi formatowanie tabel i wykresów) oraz niedzielenie wyrazów w tekście.
- Na wstępie maszynopisu (u góry z lewej strony) należy zamieścić imię i nazwisko Autora (bez podawania tytułów naukowych), pod spodem miejsce zamieszkania lub miejsce pracy Autora, w kolejnej linii wyśrodkowany tytuł artykułu (bez kropki na końcu).

- Tekst właściwy powinien być napisany jednym krojem pisma (w zasadzie czcionką prostą) o niezmienniej wielkości, bez pogrubień i podkreśleń, ze stałym odstępem między wierszami, bez wprowadzania twardego znaku podziału wiersza i znaku podziału strony. Prosi się o niestosowanie jakiegokolwiek formatowania akapitu, odstępów między akapitami, wcięć, wysunięć itd.
- Cytaty – zarówno w tekście, jak i w przypisach – należy ujmować w cudzysłów. Każda ingerencja Autora artykułu w cytat (np. poprzez podkreślenie fragmentu tekstu albo wyjaśnienie zaimka osobowego) musi zostać wyraźnie zaznaczona w nawiasie kwadratowym i podpisana inicjałami Autora artykułu [podkreślenie – P.P.]. Cytaty pochodzące z literatury obcojęzycznej zamieszczane w tekście właściwym powinny występować w polskim przekładzie, cytaty w przypisach należy zamieszczać w języku oryginału. Z wyjątkiem prac z dziedzin lingwistyki i pokrewnych należy unikać przesycenia tekstu zbędnymi cytatami.
- Używanie skrótów powinno być ograniczone do minimum. Dopuszczalne są skróty powszechnie przyjęte w języku polskim, takie jak: m.in., np., nr, ul., itd., itp., tzw.
- Uważane jako powszechnie jasne są skróty przyjęte przez polski układ miar i wag, takie jak: kg, km, cm oraz skrót zł (gr) na określenie polskiej waluty.
- Dopuszczalne są skróty pochodzące z języków obcych odnoszące się do zagranicznych środków płatniczych, jednak przy pierwszym ich zastosowaniu należy podać pełną nazwę waluty w języku polskim, np. talar Rzeszy (Rtlr.).
- Skróty nazw własnych muszą być bezwzględnie rozwinięte przy pierwszym ich użyciu, np. Korpus Ochrony Pogranicza (KOP), Polska Zjednoczona Partia Robotnicza (PZPR), Armia Krajowa (AK) itd. Zasadzie tej podlegają również nazwy państw, np. Niemiecka Republika Demokratyczna (NRD), Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich (ZSRR), Koreańska Republika Ludowo-Demokratyczna (KRLD) itd. W dalszej części tekstu można używać wcześniej wyjaśnionych skrótów, uznając je za w pełni zrozumiałe: KOP, PZPR, AK, NRD, ZSRR, KRLD itd.
- Wyjątkiem niewymagającym rozwinięcia są skróty przyjęte w polskiej oraz międzynarodowej terminologii w publikacjach naukowych, w szczególności będące częścią nazwy własnej, np. Waffen SS, albo traktowane w całości jako nazwy własne, np. samochód marki Fiat albo marki BMW, samolot PZL (w nazwie, np. PZL „Karaś”), okręt ORP „Błyskawica” itd.
- W wypadku skrótów obowiązują formy przyjęte w najnowszym wydaniu *Słownika języka polskiego*.
- W wypadku nazw odnoszących się do niepolskich organizacji w tekście obowiązuje pełna nazwa w języku polskim, natomiast skrót nazwy może być podawany w języku oryginału, np. Socjalistyczna Partia Niemiec (SPD).
- Przy transkrypcji z alfabetów innych niż łaciński należy przestrzegać reguł określonych w polskiej normie biblioteczej: PN-ISO 9-2000.

- W wypadku nazw miejscowości znajdujących się poza granicami Polski, ale mających polskie nazwy, należy w tekście użyć nazwy polskojęzycznej, np. Drezno (zamiast Dresden), Praga (zamiast Praha), Lwów (zamiast Lviv), Nowy Jork (zamiast New York). Uwaga ta nie odnosi się do zapisu bibliograficznego, w którym nazwę miasta należy umieścić w formie podanej przez wydawcę.
- W razie posługiwania się historycznymi (niepolskimi) jednostkami miar i wag (funt, łut, uncja, stopa, łokieć, wiorsta, mila, kamień, cetnar itd.) prosi się Autorów o przeliczenie w przypisie na obecnie używane w Polsce wartości, umożliwiające czytelnikowi pełne zrozumienie tekstu. Ma to szczególne znaczenie, gdy określenie używane w czasach dawniejszych nie jest jednoznaczne (mila śląska, czeska, pruska, angielska, morska itd.) albo w ciągu wieków ulegało zmianom.
- Teksty opracowań (analizy, syntezy) muszą zawierać przypisy oraz bibliografię. Numer przypisu powinien zostać zamieszczony po fragmencie tekstu, do którego odnosi się przypis. Oznaczenie przypisu należy umieścić bezpośrednio po tekście przed znakiem przestankowym.
- Przypisy służą zasadniczo do podawania źródeł wykorzystanych przy pisaniu pracy. W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się zamieszczanie w przypisach dodatkowych, niedługich komentarzy, wyjaśnień uzupełniających albo leksykalnych oraz cytatów.
- Przypisy powinny być umieszczone pod tekstem i mieć numerację ciągłą.
- W przypadku powoływania się na źródło archiwalne, muzealne lub biblioteczne należy podać miejsce przechowywania źródła oraz jego sygnaturę albo numer inwentarzowy.
- Przy powoływaniu się na tekst opublikowany należy podać: pierwszą literę imienia autora (z kropką), nazwisko autora, tytuł pracy oraz miejsce i rok wydania, jeśli jest to publikacja książkowa, albo dane bibliograficzne dzieła zwanego, w którym ukazała się praca. Przykłady zapisów zostały zamieszczone pod niniejszymi Informacjami.
- W wypadku niemożności ustalenia autora książki (anonimowego autora) należy przed tytułem użyć skrótu „[b.a.]” w nawiasie kwadratowym.
- Jeśli w publikacji nie jest podany rok wydania, używa się skrótu „b.r.”, o ile z innych źródeł nie wynika, w którym roku ukazała się dana pozycja. Jeśli rok opublikowania nie został podany, natomiast możemy go ustalić (np. na podstawie katalogów bibliotecznych), rok wydania podajemy w nawiasie kwadratowym.
- W wypadku nienumerowanych stron (np. w gazetach codziennych) należy zastosować skrót „nlb.”.
- Praca cytowana wcześniej i obecnie cytowana ponownie w kolejnym przypisie winna zawierać dane autora (pierwsza litera imienia z kropką, pełne nazwisko autora), pierwsze słowa tytułu zakończone wielokropkiem i w nawiasie kwadratowym numer przypisu, w którym pozycja ta wystąpiła po raz pierwszy w peł-

nym zapisie bibliograficznym, a następnie strona w pracy cytowanej, do której odnosi się bieżący przypis.

- Jeśli przypis odwołuje się do pracy podanej w przypisie bezpośrednio go poprzedzającym, należy użyć jedynie określenia „ibidem” z podaniem numeru strony.
- Przy powoływaniu się na źródło znajdujące się w Internecie na stronach www obowiązują wszystkie zasady dotyczące podawania danych autora i tytułu tekstu (ewentualnie również wydawnictwa, jeśli publikacja ukazała się także w druku). Poza tymi danymi należy podać adres strony www i bezwzględnie zamieścić informację o dacie korzystania ze strony.

Przykładowe przypisy

Wydawnictwo zwarte:

¹ K. Maleczyńska, *Dzieje starego piapiernictwa śląskiego*, Wrocław-Warszawa-Kraków 1961, s. 92.

Rozprawa w wydawnictwie zwartym:

² K. Popiński, *Rola edukacji na poziomie wyższym w modernizacji społeczno-ekonomicznej Polski w latach 1945-1989* [w:] *Modernizacja czy pozorna modernizacja*, praca zbior. pod red. J. Chumińskiego, Wrocław 2010, s. 232.

Artykuł w czasopiśmie:

³ J. Piłatowicz, *Chemiczne stowarzyszenie inżynierów i techników w Polsce do 1939 r.*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 2003, nr 3-4, s. 95.

Praca cytowana ponownie oraz zapis przypisu odnoszący się do pracy podanej w bezpośrednio go poprzedzającym przypisie:

⁴ K. Popiński, *Rola edukacji na poziomie wyższym...* [2], s. 235.

⁵ Ibidem, s. 236.

Praca z anonimowym autorem i niezamieszczonym rokiem wydania publikacji:

⁶ [b.a.], *Bad Reinerz, klimatischer waldreicher Höhenkurort*, Bad Reinerz [1891], s. 5.

Źródło znajdujące się w Internecie:

⁷ A. Defren, *Die Hochschule für Welthandel in Wien: Geschichte und Entwicklung von 1919 bis 1942*, VDM Verlag Dr. Müller, 2007, <<http://www.weltbild.de/3/14896961-1/buch/die-hochschulefuer-welthandel-in-wien.html>> [dostęp: 17.09.2011].

Bibliografia

Bibliografia powinna zostać sporządzona alfabetycznie od nazwiska autora np.: Maleczyńska K., *Dzieje starego piapiernictwa śląskiego*, Wrocław-Warszawa-Kraków 1961.

Muzeum Papiernictwa
w Dusznikach-Zdroju

**DOLNY
ŚLĄSK**

INSTYTUCJA KULTURY
SAMORZĄDU
WOJEWÓDZTWA
DOLNOŚLĄSKIEGO

ISSN 1897-7685